

Muziek/Geschiedenis

HANDBOEK

Klas 1/2

STENT
PRODUCTIES

INLEIDING

Wat geweldig dat u gebruik maakt van het educatief materiaal dat hoort bij de voorstelling Willem Junior! Een muzikale voorstelling over Willem van Oranje, vandaar dat in dit educatief materiaal de vakken geschiedenis en muziek een plek hebben gekregen. Bij de verschillende opdrachten is aangegeven bij welk vak het focus ligt (of waar het vanwege praktische redenen bij voorkeur in het muzieklokaal dient te worden aangeboden). U kunt zelf een tijdpad bepalen en de opdrachten voorafgaand aan of na het bezoeken van de voorstelling laten maken. Voor het maken van alle opdrachten voor het vak geschiedenis heeft u ca. 3 uur nodig. Voor het vak muziek ca. 2 uur.

Het werkboek voor klas 1/2 bestaat uit zeven opdrachten, veelal uitgewerkt op een basis- en een plusniveau, waarbij de leerlingen zelf de volgorde waarin ze werken kunnen bepalen. Het is dus bij uitstek geschikt als zelfstandig werk, maar u kunt er ook voor kiezen om sommige opdrachten — individueel en in groepen — gelijktijdig te laten maken. De opdrachten stimuleren de creativiteit van de leerlingen en nodigen uit tot samenwerking én presenteren aan elkaar.

Het wordt van harte aanbevolen om het werkboek, voor u het uitdeelt (op papier of digitaal), zelf goed door te nemen. U zult daarin ontdekken dat de leerlingen bij de opdrachten worden aangespoord om (op internet) op onderzoek te gaan. Een (opgeladen) device per leerling is dan ook veelal noodzakelijk om de meeste opdrachten te kunnen maken. Sommige plusopdrachten vereisen zelfs nog wat extra werk en af en toe zal er discussie optreden, omdat meningen kunnen verschillen natuurlijk.

Wij wensen u en uw leerlingen veel plezier met
dit uitdagende lesmateriaal!

VERANTWOORDING

Het educatief materiaal is geïnspireerd op de muzikale theatervoorstelling **Willem Junior; de Canon van Nederland**¹ is leidend geweest bij de keuze van deelthema's en historische gebeurtenissen. In dit educatief materiaal wordt er aan de volgende kerndoelen² aandacht besteed:

Mens en maatschappij

De leerling leert een kader van (...) tijdvakken te gebruiken om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen in hun tijd te plaatsen. De leerling leert hierbij over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: (...) tijd van ontdekkers en hervormers (1500-1600) (...).

De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken.

Kunst en cultuur

De leerling leert door het gebruik van elementaire vaardigheden de

zeggingskracht van verschillende kunstzinnige disciplines te onderzoeken en toe te passen om eigen gevoelens uit te drukken, ervaringen vast te leggen, verbeelding vorm te geven en communicatie te bewerkstelligen.

De leerling leert eigen kunstzinnig werk, alleen of als deelnemer in een groep, aan derden te presenteren.

De leerling leert op basis van enige achtergrondkennis te kijken naar beeldende kunst, te luisteren naar muziek en te kijken en luisteren naar theater-, dans- of filmvoorstellingen.

De leerling leert met behulp van visuele of auditieve middelen verslag te doen van deelname aan kunstzinnige activiteiten, als toeschouwer en als deelnemer.

1) [Canon van Nederland - Canon van Nederland](#)

2) [Kerndoelen onderbouw voortgezet onderwijs](#)

TOELICHTING & ANTWOORDEN

FACTCHECK | Geschiedenis

BLZ. 4 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur: 20 minuten.

Samenwerking: In een tweetal.

Materialen: Telefoon, chromebook of laptop.

Extra toelichting: U kunt ervoor kiezen om deze opdracht klassikaal te doen. De wedstrijdvorm is uiteraard facultatief.

Stelling	De Tachtigjarige Oorlog duurde 68 jaar.
Waar of niet waar?	Waar
Hoe zit het dan wel?	De oorlog eindigde weliswaar pas na 80 jaar, maar van 1600-1612 was er een wapenstilstand en zou je kunnen stellen dat de oorlog feitelijk dus 68 jaar duurde. Er zijn ook historici die aangeven dat de — minder succesvolle — slag bij Oosterweel in 1567 in feite het begin van de oorlog is. Deze 80 jaar is dus een punt van discussie.

Stelling	Waar of niet waar?	Hoe zit het dan wel?
De moedertaal van Willem van Oranje is Duits.	Waar	Willem van Oranje kwam uit Nassau, Duitsland. Hij erfde in 1544 het Franse prinsdom Orange.
De Tachtigjarige Oorlog begon met de slag bij Oosterweel	Niet Waar	Zoals reeds hierboven gesteld zijn er ook historici die aangeven dat de — minder succesvolle — slag bij Oosterweel in 1567 in feite het begin van de oorlog is. De overwinning bij Heiligerlee in 1568 zou volgens de critici zijn gekozen om de geschiedenis uit nationalistisch oogpunt mooier te kleuren.
Filips II is familie van Willem van Oranje.	Niet Waar	Karel V was de vader van Filips II.
De Beeldenstorm was een idee van Maarten Luther.	Niet Waar	Luther was weliswaar degene die aan de geboorte van de Hervorming stond, de Beeldenstorm heeft hij niet geïnitieerd.
De naam ' geus ' komt van het Franse woord voor bedelaar.	Waar	'Ce ne sont que des gueux!' werd landvoogdes Margaretha van Parma ingefluisterd, toen de Nederlandse edelen haar een Smeekschrift aanboden waarin ze vroegen de geloofsvervolgung te stoppen.
Bij Alkmaar begon de victorie (overwinning).	Waar	Alkmaar is een van de eerste steden die werd bevrijd, vandaar deze bekende uitspraak.
Jean Jaureguy heeft Willem van Oranje vermoord.	Niet Waar	Deze Jean Jaureguy ondernam wel een poging, maar het was Balthasar Gerards die uiteindelijk Willem van Oranje in 1584 vermoordde.
Het Plakkaat van Verlatinghe is een onafhankelijkheidsverklaring.	Waar	Hierover valt te discussiëren, al is zoveel duidelijk dat het Plakkaat vermeldt het gezag van de Spaanse koning niet langer te erkennen.
Willem van Oranje wordt de Vader des Moederlands genoemd.	Niet Waar	Willem van Oranje wordt de Vader des Vaderlands genoemd, omdat hij volgens historici aan de wieg stond van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden - een ideaal dat hijzelf overigens nooit heeft nagestreefd.

FILM SCORE | Muziek

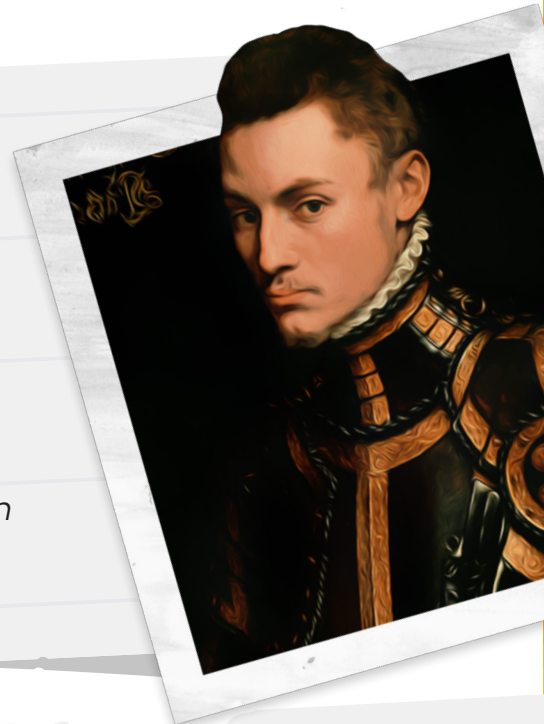
BLZ. 6 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur: 45 minuten.

Samenwerking: Individueel.

Materialen: Muziekinstrumenten; telefoon, chromebook of laptop.

Extra toelichting: Daag de leerlingen uit om te streven naar één doorlopende compositie¹ en/of presentatie.

INTO THE GROOVE | Muziek

BLZ. 7 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur: 30 minuten.

Samenwerking: Individueel of in een tweetal.

Materialen: Eventueel percussie-instrumenten; telefoon, chromebook of laptop.

Extra toelichting: Er zijn uiteraard meer/andere ritmes te noteren bij de verschillende dansstijlen. Er is bewust gekozen voor een uit te voeren variant. Wellicht zult u de plusgroep even op weg moeten helpen met de triolen (en overgebonden noten).

STORMVLOG | Geschiedenis

BLZ. 8 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur:

90 minuten.

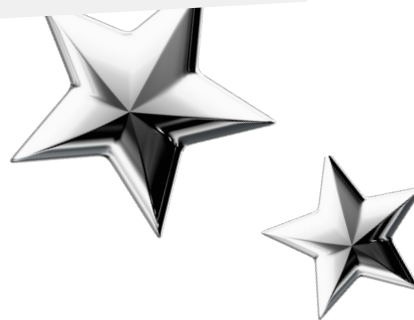
Samenwerking:

In een viertal.

Materialen:

Telefoon, evt. chromebook of laptop.

Extra toelichting: Wijs de leerlingen op een effectieve rolverdeling binnen het team: filmer, presentator, editor, regisseur.

¹) Mixen en editen kan bijvoorbeeld in Bandlab of Soundtrap. Deze programma's vindt u online via <https://www.bandlab.com/sign-up> en [Soundtrap - Make music online](#). Nadat de leerling zich heeft geregistreerd met zijn e-mailadres kan hij aan de slag.

TIKTOK BATTLE | Geschiedenis

BLZ. 9 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur: 45 minuten.

Samenwerking: In een twee- of drietal.

Materialen: Telefoon, evt. chromebook of laptop.

Extra toelichting: Wellicht zullen sommige leerlingen niet vertrouwd zijn met TikTok. In dat geval kan er natuurlijk ook met een andere (gratis) app een video worden gemaakt.

VAARWEL, MIJN BROEDER | Muziek

BLZ. 10+11 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur: 45 minuten.

Samenwerking: Individueel.

Materialen: Muziekinstrumenten (keyboard, gitaar, ukelele).

Extra toelichting: Uiteraard is samenspel mogelijk, o.a. wanneer de leerlingen bij de plusopdracht de taken willen verdelen (zang, melodie, akkoorden). Het madrigaal zoals het hier genoteerd staat is een fragment van het origineel.

YO, FILIPS! | Geschiedenis

BLZ. 12 +13 (IN HET WERKBOEK)

Geschatte tijdsduur: 30 minuten.

Samenwerking: Individueel.

Materialen: Papier en pen, chromebook of laptop.

Extra toelichting: U kunt ervoor kiezen om de leerlingen hun werk te laten presenteren aan elkaar.

Beeldenstorm:

De vernieling van beelden en kunstwerken in rooms-katholieke kerken in de 16e eeuw.

Bloedraad: De Spaanse rechtbank onder leiding van de hertog van Alva die protestanten straffe tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

Christenen: De mensen die geloven in God en Jezus en de Bijbel als heilig boek hebben.

Geuzen: De opstandelingen die zich gewapend verzetten tegen de Spanjaarden in de Tachtigjarige Oorlog.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Gouden Eeuw: Bloeiperiode

in de 17e eeuw waarin Nederland een van de machtigste (zeevarende) landen ter wereld werd. De term is veelbesproken, omdat de rijkdom onder meer werd verkregen door slavenhandel en andere wreedheden.

Groove: Het hart van de muziek, datgene dat je aanspoort om mee te bewegen, te tikken of te deinen op de muziek.

Hervorming: De kerkelijke hervorming waaruit het protestantisme ontstond.

Ketterij: Het anders dan de geldende regels voorschrijven belijden van geloof.

Madrigaal: Een meerstemmig lied dat in de 16e eeuw met name buiten de kerk klonk: op straat, in de herberg en in kastelen.

Plakkaat: Een document waarin iets publiekelijk bekend wordt gemaakt.

Protestanten: Christenen die zich niet thuis voelen in de rooms-katholieke kerk en (vanaf de 16e eeuw) op een andere manier (en in een eigen kerk) hun geloof belijden.

Rooms-Katholieken/Katholieken: Christenen die bij de rooms-katholieke kerk behoren.

Vogelvrij: Het buiten de bescherming van de wet vallen; iedereen mag een vogelvrij verklaarde zonder straf iets aandoen.

